

повноваження щодо ухвалення рішень за результатами розгляду судових справ. Потрібно зважати на те, що сліпе копіювання здобутків Європи у здійсненні захисту прав людини та основоположних свобод може зруйнувати і без того не досконалу систему захисту прав в Україні. Важливо брати краще з європейського законодавства і зважати на роботу українських правників та напрацювання правової системи минулого, при цьому саме права людини та їх захист необхідно взяти за фундамент формування новітньої історії України.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: за станом на 30.09.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: за станом на 02.10.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України за станом на 02.12.2012 р. № 3477-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>
4. Серета Т.М. Практика Європейського суду з прав людини як джерело судового правозастосування / Вісник Вищої ради юстиції – О.: Вища рада юстиції, Національний університет «Одеська юридична академія», 2013. – (Вісник Вищої ради юстиції; вип. № 1 (13)). – С. 134–139.

Черевко М.О.

здобувач,

Науковий керівник: Халюк С.О.

кандидат юридичних наук, доцент,

Національна академія внутрішніх справ

СУЧАСНА МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ПРІОРИТЕТИ

Незалежна Україна, приєднуючись до правових тенденцій світового співтовариства, з прийняттям Конституції України в 1996 році фактично визнала, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека в Україні є найвищою соціальною цінністю (ст. 3) [1].

Інтереси людини набули характеру пріоритетних над інтересами державними. Права і свободи людини, і їх гарантії почали визначати зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини стали, згідно Конституції України, головним обов'язком держави, проте, як виявилось в правовій практичній дійсності, положення Основного закону і до сьогодні залишаються не в повній мірі розкриті в законах та підзаконних актах.

Конституційна реформа триває. Побудова нової «ідеальної» моделі конституційної системи української держави можлива лише після зміни методології дослідження конституційно-правових реалій, явищ, процесів на

більш сучасну, яку використовують політично – та економічно прогресивних країнах світу, таких як США, з класичних (в науці) на синергію.

Проблема сучасної методології дослідження конституційного права України в цілому висвітлена у наукових працях українських вчених-правознавців, таких як М. С. Кельман, В. П. Колісник, О. В. Крушельницька, Б. І. Мокін, І. М. Россоха та інші. Під впливом об'єктивних та суб'єктивних чинників, що породжують проблеми і виклики для конституційно-правової дійсності суспільства, відбуваються постійні зміни в методологічній базі юридичної науки, в т. ч. конституційного права. Конституційні права і свободи людини, їх вільна, можлива реалізація, та забезпечення, гарантування дотримання з боку держави та третіх осіб дедалі частіше стають об'єктом наукових досліджень науковців – конституціоналістів. Методологія конституційного права знаходиться в пошуках нових підходів, принципів та методів, перебуває на етапі формування.

Основною метою статті є висвітлення сучасної методології дослідження конституційних прав людини в Україні, визначення перспектив та пріоритетів зміни наукової парадигми, відхід від методу-основи діалектичного в бік синергетичного методу.

Процес пізнання, як основа будь-якого наукового дослідження, є складним і вимагає концептуального підходу на основі певної методології.

Методологія – складне, багатозначне поняття і в різних літературних джерелах пояснюється по-різному. Згідно з «Великим тлумачним словником сучасної української мови» **методологія** (в широкому значенні) – це сукупність методів дослідження, що застосовуються в будь-якій науці відповідно до специфіки об'єкта її пізнання [12, с. 25]. Методологію визначають як вчення про правила мислення при створенні науки, проведенні наукових досліджень [14, с. 14] та як вчення про систему наукових принципів і способів дослідницької діяльності, що включає фундаментальні, загальнонаукові і конкретно принципи, що лежать в основі теорії тієї чи іншої дисципліни або наукової галузі, і систему конкретних методів і технік, що застосовуються для вирішення спеціальних дослідницьких завдань [11, с. 65]. Методологія науки конституційного права – вчення про методи пізнання конституційно-правових реалій, теоретичне обґрунтування методів і способів пізнання цих реалій, що використовуються наукою конституційного права України [9, с. 32].

Синергетика є одним із сучасних напрямів, який стимулює перспективні дослідження в різних галузях науки, в тому числі юридичних. Функціонування синергетики в сучасній науковій культурі розглядається у різних аспектах, особливо як методологію [17, с. 249].

Одним з фундаментальних процесів розвитку української юридичної науки є перехід від моністичної методології до філософсько-методологічного плюралізму [7, с. 248]. Методологічний плюралізм – характерний сучасній неklasичній науці, припускає можливість виправданого використання різноманітних методів, які можуть поєднуватись між собою на засадах доповнюваності.

Поняття «методу» плюралістичне. За Россохою І.М. поняття «метод» (у широкому розумінні) означає «шлях до чогось» або спосіб діяльності суб'єкта в будь-якій її формі [14]. З, на думку Крушельницької О.В., методи **поділяються** на: загальнонаукові (тобто для всіх наук); конкретні або конкретно – наукові (для певних наук); спеціальні або специфічні (для конкретної науки). Такий поділ є умовним, оскільки у міру розвитку пізнання один науковий метод може переходити з однієї категорії в іншу [11, с. 80–81].

У науці використовується багато різноманітних **методів**, які тісно між собою логічно та структурно пов'язані в **систему**.

В результаті дослідження практики використання методів у наукових дослідженнях українськими науковцями – конституціоналістами, дослідників конституційних прав людини в Україні, таких як Домбровська О.В. [6], Романюк П.В. [16], Бідняжевська А.Ю. [3], Процишен М.В. [13], Рижук Ю.М. [15], Бедь В.В. [2], Власенко О.Л. [4], Джумурат Є.І. [5], Козир О.В. [8] та Котляревська Г.М. [10] отримано результати про те, що найчастіше (у восьми із десяти випадків) використано **діалектичний метод** (філософський метод-основа) та порівняльно-правовий метод (спеціально-науковий метод), рідше – формально-логічний та історичний філософські методи. У кожному випадку індивідуально використано: **загально-наукові методи** (дедукції, індукції, аналізу, синтезу, узагальнення, угруповання, моделювання, абстрагування, прогнозування); **спеціально-наукові** (історико-юридичний, історико – правовий, історико – правовий аналіз; системний, системно – структурний, структурно-функціональний, функціональний, системного аналізу; формально-юридичний, спеціально-юридичний, логіко-юридичний, формально-догматичний, нормативно-догматичний; формалізації, статистичний, статистичний аналіз; тлумачення права, конституційної кампаристики (порівняльно-правового аналізу); герменевтичний. І в жодному випадку не використаний **синергетичний метод**.

Незважаючи на критичне ставлення багатьох учених до можливостей використання синергетики в юриспруденції, дедалі частіше з'являються праці, автори яких ґрунтуються на положеннях синергетики і успішно застосовують їх під час аналізу галузевих і міждисциплінарних проблем. Основні положення синергетики, які могли б дати імпульс для нового бачення проблем дослідження конституційних прав людини в Україні, полягають у наступному: 1) нелінійність, тобто багатоваріантність, альтернативність шляхів розвитку (еволюції) складних систем; 2) ідея вибору одного з альтернативних шляхів розвитку; 3) незворотність процесу еволюціонування після вибору одного з варіантів; 4) ідея темпу еволюції (швидкості розвитку процесів у середовищі) [17, с. 250]. Саме прийняття синергії як основи методології дослідження конституційних прав людини є перспективним для науки конституційного права в Україні, а тому пріоритетним має стати розробка синергетичного методу в частині його теоретико-практичного використання.

Отже, реформування національного права в Україні можливе лише за умови зміни погляду на проблеми в галузі конституційного права, перш за все, дослідження проблем конституційних прав людини «під новим кутом», а саме шляхом використання сучасної методології дослідження – синергії.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/>
2. Бедь В.В. Право людини на свободу совісті: конституційно-правове регулювання: автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.02 / Бедь Віктор Васильович; Ін-т законодавства Верховної Ради України. – К., 2011. – 36 с.
3. Бідняжевська А.Ю. Конституційне право на недоторканність житла людини і громадянина та його забезпечення правоохоронними органами в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Бідняжевська Алла Юріївна; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2012. – 20 с.
4. Власенко О.Л. Конституційне право громадян на свободу зборів, мітингів, походів і демонстрацій: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Власенко Олена Леонідівна; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2011. – 20 с.
5. Джумурат Є.І. Забезпечення виконання конституційних обов'язків людини і громадянина у сфері місцевого самоврядування в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Джумурат Євгенія Іванівна; Нац. акад. внутр. справ. – К., 2011. – 20 с.
6. Домбровська Оксана Валентинівна Конституційне право на життя людини і громадянина та забезпечення його реалізації органами внутрішніх справ: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Домбровська Оксана Валентинівна; НАВС. – К. – 2005. – 19 с.
7. Кельман М.С. Методологічна розвідка змісту об'єкта і предмета юридичної науки. – С. 248–252.
8. Козир О.В. Конституційне право особи на недоторканність житла: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Козир Олександр Володимирович; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2011. – 19 с.
9. Колісник В.П. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В.П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. – Х.: Право, 2008. – 416 с.
10. Котляревська Г.М. Конституційне право громадян на звернення до органів влади в Україні (питання теорії та практики): автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Котляревська Ганна Мартіновна; ДВНЗ «Київ.нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». – К., 2011. – 20 с.
11. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2006. – 206 с.
12. Мокін Б.І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б.І. Мокін, О.Б. Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 180 с.
13. Процишен М.В. Конституційне право на страйк як форма захисту соціально-економічних інтересів: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Процишен Марія Вікторівна; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К., 2012. – 20 с.
14. Рассоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень».
15. Рижук Ю. М. Конституційно-правові основи економічних прав і свобод людини і громадянина в Україні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Рижук Юлія Миколаївна; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К., 2012. – 18 с.
16. Романюк П.В. Конституційно-правові засади інституту представницького мандату: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.02 / Романюк Павло Віталійович; Нац. юр. ун-т ім. Я. Мудрого. – Харків, 2016. – 23 с.
17. Міцкевич Л. Синергетичні основи порівняльного правознавства // Порівняльне правознавство, № 1–2, 2013. – С. 249–253.